

Comunitatea creștină din Botiza Maramureșului a fost ortodoxă de la întemeierea ei și, păstrându-și această sfântă credință de-a lungul secolelor, a străbătut prin toate vicisitudinile istorice de sub toate stăpânirile străine. Și era firesc să fie așa, fiindcă Botiza făcea parte din domeniul Bogdăneștilor, de unde a răsărit Bogdan, întemeietorul Moldovei independente și al dinastiei Mușatinilor, din care face parte însuși Sfântul Ștefan cel Mare, care a edificat atâtea zeci de biserici și mănăstiri ortodoxe. După plecarea lui Bogdan în Moldova, domeniul a devenit proprietate a dinastiei Drăgoșeștilor, voievozi care au pus bazale Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului, prin Gramata Patriarhală elaborată de Patriarhul Ecumenic Antonie al IV-lea de la Constantinopol, în 13 august 1391, episcopie ortodoxă la care s-au succedat peste patruzeci de ierarhi ortodocși până în 1740, când a fost desființată abuziv de forțele politice străine. Forțele politice străine au vrut să transforme Transilvania dintr-o Țară Ortodoxă Românească într-o provincie catolică a statului maghiar. În acest scop, în 1701, l-au determinat pe mitropolitul ortodox al Transilvaniei, Atanasie Anghel, să meargă la Viena, unde îl aștepta temnița sau trădarea. Acolo l-au ținut câteva luni de zile sub teroare, până când a acceptat uniația. El n-a avut tăria lui Brâncoveanu să moară pentru dreapta credință, nici virtutea Sfântului Ierarh Iosif Mărturisitorul din Maramureș, care a respins trădarea prin tratatul Contra Unuonem cum Pontifica – Contra Unirii cu patriarhul Romei -, ci pentru a-și salva viața și-a călcat jurământul depus întru ortodoxie și a semnat actul trădării întocmit de iezuiți și de primatul Ungariei, Leopold Colonich. O dată ce mitropolitul a făcut actul trădării și al apostaziei, oficialii de la Viena și de la Budapesta au pretins să-l facă tot poporul din Transilvania.

Poporul însă a rămas statornic în ortodoxie și după șaizeci de ani de luptă și-au reînființat episcopie ortodoxă, iar în timpul păstoririi lui Andrei Șaguna mitropolie ortodoxă. Iată ce dovezi puternice pledează pentru faptul că poporul român a rămas statornic în credința ortodoxă. Tot atât de

statornic a rămas în credința ortodoxă și cealaltă parte a poporului român din Transilvania, care n-a fost cuprinsă în mitropolia lui Șaguna.

După trădarea lui Atanasie Anghel, Maramureșul a rămas încă patruzeci de ani o adevărată stâncă a ortodoxiei, având Episcopie Ortodoxă canonică. Amintim aici episcopii ortodocși ai Maramureșului din această perioadă: Iosif Stoica în anii 1690-1711, care pentru tăria credinței sale și pentru apărarea ortodoxiei a fost întemnițat la Cetatea Hustului, Iov Țirca în anii 1707-1709, în timpul când Iosif Stoica a fost la închisoare. Dar Iov Țirca a fost condamnat la moarte pentru credința sa. A urmat Serafim de Petrova în anii 1711-1717, care a fost întemnițat la Hust. În anii 1717-1735 episcop al Maramureșului a fost Dosoftei al II-lea Teodorovici. Acesta a fost asasinat la Mănăstirea Uglea. În anii 1735-1740 episcop ortodox al Maramureșului a fost Gavril Ștefanca de Bârsana, care și el a căzut în luptă grea pentru legea strămoșească. Prin asemenea greutăți au trecut românii din Maramureș și și-au păstrat credința strămoșească.

Biserica veche din Botiza datează din 1699, când nu exista nici un greco-catolic nici în Transilvania, nici în Maramureș. Ea a fost adusă în Botiza de la Vișeu de Jos.

O altă dovadă că biserica veche din Botiza este ortodoxă, ca și botizenii, este faptul că botizenii i-au dat hramul ortodox, Sfânta Cuvioasa Parascheva.

Moaștele acestei sfinte au fost cumpărate de domnitorul Vasile Lupu și aduse în țara noastră tocmai din

Catedrala Patriarhală de la Constantinopol.

Pentru a se întări în dreapta credință, preoții și credincioșii botizeni, ca ceilalți preoți și credincioși români din Maramureș și Transilvania, au ținut în permanență legături cu marile centre ortodoxe

din Țara Românească și din Moldova și cu ierarhii din aceste țări, de unde își aduceau pentru biserica lor cărți de slujbă și de învățătura ortodoxă. Dintre cărțile de slujbă menționăm:

Antologhion de București din 1766, editat de mitropolitul Grigorie al II-lea;

Antologhion de București din 1782, editat tot de mitropolitul Grigorie al II-lea; Ceaslov de Iași din 1777, publicat de mitropolitul Gavril Calimachi; Liturghier de Iași din 1759, editat de mitropolitul Iacob Putneanu;

Penticostarion de București, din 1743, publicat de mitropolitul Neofit Cretanul.

Drept carte de învățătură ortodoxă, biserica din Botiza a avut Chiriadromionul din 1699, editat pentru

Transilvania cu cheltuiala și purtarea de grijă a domnitorului martir al ortodoxiei, Constantin Brâncoveanu.

Chiriadromionul este, alături de Cazania lui Varlaam, o carte de ortodoxie curată. După ea au predicat toți preoții câți s-au succedat la biserica din Botiza până în zilele noastre.

Iată câte atribute ortodoxe are biserica și comunitatea din Botiza.

Comunitatea din Botiza Maramureșului are trei mii de credincioși ortodocși. Întotdeauna au fost una, de aceeași credință și s-au rugat în aceeași biserică.

În ultimii ani, câțiva dintre ei, puțini la număr, au părăsit biserica ortodoxă, în care s-au rugat de când

se știu, și se declară greco-catolici, dar pretind pentru ei biserica ortodoxă, precum și averea acestei biserici.

Ținându-se seama de istorie și de adevăr, orice sentință în favoarea lor ar fi nedreaptă, cum se dau multe de către tribunalele din Transilvania. Singurul criteriu al dreptății este respectarea principiului proporționalității.

Pentru a pune o dată capăt haosului cu uniația și problemelor bisericesti produse de ea, Parlamentul

României trebuie să dea o lege de respectare a principiului Proporționalității.

Prof. Dr. Nuțu Roșca